

CONVO

KNNV afdeling Utrecht

Herfst 2024

Het Nieuwe Strepen

Kleurafwijkingen bij bloemen

Excursies

en heel veel foto's!

Wat is dit?

Begin augustus liep ik een hardlooprondje door het Maximapark en zag in een sloot bij Castellum Hoge Woerd een organisme drijven, zoals te zien is op onderstaande foto. Het leek op een soort schildpad, maar dan zonder kop en met poten van verschillende dikte. Het gevalletje was ongeveer 20 cm groot en bewoog totaal niet. Natuurlijk vroeg ik me af wat het was. Het kon zowel een plant als een dier zijn. Het lag nogal ver van de kant, dus ik kon het niet goed onderzoeken.

Een reddingsboei voor als je een plant of dier niet op naam kunt brengen, is ObsIdentify. Dit AI-tool erop loslatend leverde Strandkrab (36%) en Waterzakmosdiertje (22%) als mogelijkheden. Die determinaties waren overduidelijk niet juist. Zou het een vondst 'nieuw voor de wetenschap' zijn? Ik liet het maar even voor wat het was.

Na drie weken lag het er nog, onaangedaan. De onzekerheid begon te knagen en toen heb ik met een oude hengel het geval uit het water gevestigd. Dat viel nog niet mee, het bleek loodzwaar te zijn. En wat was het nu? Dat vertel ik hier niet, de spanning moet erin blijven. Het antwoord staat elders in deze Convo. Wat heeft het me geleerd? Ten eerste dat ObsIdentify je lang niet altijd goed op weg helpt. Dus pas ermee op. Ten tweede dat een hoopvolle waarneming verschrikkelijk kan tegenvallen. Maar dat hebben we allemaal wel eens.

Foto: Frans Coolen

Utrechtse Heuvelrug
bron: *Saxifraga*-Bart Vastenhouw

Inhoud

- 2 Wat is dit?
- 3 Het Nieuwe Strepen
- 4 Roermond, afdelingsweekend KNNV
- 5 Kleurafwijkingen bij bloemen
- 8 Activiteiten afgelopen periode
- 9 Activiteiten komende periode
- 10 Excursies op de 3e maandag van de maand
- 11 EuroBirdwatch 2024
- 12 Wijziging van naam en logo
Activiteiten in Vogelvlucht

De afdeling Utrecht (1902) omvat de gemeenten Utrecht, De Bilt, Houten, IJsselstein, Stichtse Vecht, Nieuwegein en Vijfheerenlanden
Voorzitter: Frans Coolen;
voorzitter@utrecht.knnv.nl
Secretaris: Paul Raadschelders;
secretaris@utrecht.knnv.nl
Ledenadministratie: Paul Raadschelders;
ledenadministratie@utrecht.knnv.nl
Penningmeester: Yvonne van Putten;
penningmeester@utrecht.knnv.nl
Natuurhistorisch secretaris: vacature;
activiteiten@utrecht.knnv.nl
Webmaster: Cockie Streng;
webmaster@utrecht.knnv.nl
Redactie: Paul Damoiseaux;
convo@utrecht.knnv.nl
Plantenwerkgroep: Richard Janzen;
plantenwerkgroep@utrecht.knnv.nl
Vogelwerkgroep: Menko Vlaardingbroek;
vogelwerkgroep@utrecht.knnv.nl
Erelid:
Mevr. P. Bouwmeester-Bels
Dhr. Richard Janzen
Website: www.utrecht.knnv.nl

Het Nieuwe Strepen: Kilometerhok 155-455

door Saskia Bandjes, Richard Janzen, Martin van Gelderen en Renske Roest

Ditmaal geen 35 °C maar met, gevoelsmatig, windkracht 8 gingen Saskia, Martin, Richard en Renske op pad om bij Woudenberg voor Floron een kilometerhok te strepen.

Het werd een gezellige en leerzame dag. Voor het kilometerhok stond 4-8 uur en we hebben een uurtje of 6 over het strepen gedaan. De Eggelte kwam zeer regelmatig uit de tas.

Van tevoren was het lastig inschatten of het een interessant gebied zou zijn. Er liggen veel boerderijen in het hok. Dan is maar de vraag of je nog wat vindt en waar je bij kan komen. Geen hele bijzondere soorten, maar we hebben toch wel 214 soorten kunnen aanstrepen.

Kilometerhok 155-455: links 'Kaart', rechts 'Satelliet'
bron: www.verspreidingsatlas.nl/projecten/floron/hetnieuwestrepen/

De laatste waarnemingen in dit vak waren uit 2000, lang geleden. De reden, denk ik, dat Floron dit hok geselecteerd had voor het nieuwe strepen. Terugkijkend naar vanaf 1990 waren er maar 2 tellingen uitgevoerd, waarvan 1 met name gericht op de waterplanten.

Het hok bestaat zoals gezegd voornamelijk uit boerderijen op zandgrond. Maar ook een paar hele kleine randjes urbaan gebied, een provinciale weg, een stuk loofbos en een stuk naaldbos. Veel slootkanten werden bekeken. We stonden in het loofbos ineens op een actieve dassenburcht. Daar kwamen we pas achter toen we er al op stonden, terwijl we ons daarvoor steeds hadden afgevraagd wat er toch overal aan het graven was in dat stukje bos.

Martin had een speciaal harkje aan een touwtje meegenomen waarmee je kunt vissen naar waterplanten. Erg handig! Daarmee konden we ook wat waterplanten aanstrepen. Niet dat er erg veel waterplanten te vinden waren.

Het werd vooral een masterclass in varens, zuringen, zegges en russen. Prachtige Brede en Smalle stekelvarens, Wijfjesvaren en Mannetjesvarens. Greppelrussen, Tengere russen, Trekrussen, Pilzegges, Zompzegges, Hazenzegges en op 3 na alle zuringen.

Ditmaal hebben we ook wat meer aandacht besteed aan heesters en bomen. Vorig jaar bleek dat toch een blinde vlek toen we keken naar de waarnemingen van de 2e teller in het hok toen. Erg leerzaam dat er 2 keer gestreept wordt in zo'n hok, altijd interessant om te zien wat de andere teller(s) gezien heeft.

De tweede groep in dit hok vond overigens 199 soorten, tezamen vonden we 268 soorten.

Grenzend aan het naaldbos troffen we ook nog een mooi stukje kapvlakte waar grote aantallen Vingerhoedskruid stonden en prachtige vlekken met Liggend walstro. Boeiend om te zien dat het aantal soorten dan binnen een paar meter weer enorm omhoog schiet als je vanuit het bos komt. Licht doet wonderen.

Wonderlijk genoeg vonden we onze enige Ooievaarsbek pas na zo'n 5,5 uur strepen. Daar zou je toch echt meer soorten van verwachten. Iemand enig idee waarom daar zo'n beetje nul ooievaarsbekken voorkomen?

We sloten de dag af in het theehuis waar we geparkeerd hadden! De komende week lopen we individueel de lijst nog een keer allemaal door om te kijken of we geen dingen gemist hebben, waarna ik namens ons groepje de waarnemingen zal invoeren in de NDFP.

Noot van de redactie:

Meer weten over het Nieuwe Strepen?

Zie CONVO voorjaar 2023, blz.8 (<https://flipboek.ediitoo.nl/1620315/27/d95cf5e78103299ed4ac3cece106d5f#page/8>)

NDFP Verspreidingsatlas (<https://www.verspreidingsatlas.nl/projecten/floron/hetnieuwestrepen/#>)

Roermond, Afdelingsweekend KNNV

door Renee Lommen

foto's Frans Coolen, Renee Lommen, Cockie Streng, Paul Raadschelders, Paul Damoiseaux

We hadden een onderkomen in Groenslaperij de Cornelishof, Straat 28, 6042KV Roermond. Vanwege toevallige omstandigheden was een aantal mensen genoodzaakt om op het laatste moment af te zeggen. Uiteindelijk waren we met 16 deelnemers. Frans Coolen die het gebied en met name een aantal mensen kent, heeft alle boeiende excursies geregeld met geweldige begeleiders.

28 juni

Vrijdag 28 juni

Er stond vanaf 18:00 uur een maaltijd (soep+brood) klaar, verzorgd door Lia Oosterwaal.

's Avonds gingen we met Wouter Jansen het natuurgebied De Driestruik/Breidberg (Gemeente Roermond) in vanaf de kant van Melick. Een klein maar waardevol stukje natuur binnen de bebouwde omgeving, officieel een beschermd natuurgebied met een diversiteit aan landschappen. Zo zijn er stukken bos, graslanden, moerasgebieden en zelfs kleine vennen te vinden.

In het gebied lopen Rode geuzen, een runderras dat in staat is om zonder veel verzorging in natuurgebieden te leven. Tussen de bedrijven konden we genieten van een Rugstreeppad. Op de terugweg zagen we windveren in de lucht. Er was veel bewondering voor hetgeen Wouter allemaal aan activiteiten onderneemt met veel verschillende vrijwilligersgroepen.

29 juni

30 juni

Zaterdag 29 juni

Een dagexcursie in Nationaal Park De Meinweg (Gemeente Herkenbosch) met excursieleider Math de Ponti. De Meinweg is een uitgestrekt natuurgebied met een grote diversiteit aan landschappen en flora en fauna. De Meinweg is een nationaal park, dat betekent dat het een bijzondere status heeft vanwege zijn natuurlijke en landschappelijke waarde. Het park beslaat ongeveer 1.800 hectare en is een mix van heide, bossen, vennen en stuifzanden. Er zijn diverse vennen, waaronder het Reigersbroek en het Rolven. Deze vennen zijn vaak omringd door moerasgebieden en rietkragen, en vormen belangrijke habitats voor diverse vogel- en plantensoorten, waaronder de Roodborsttapuit, de Geelgors en de Buizerd. Ook zijn er reeën, vossen, dassen, wilde zwijnen en diverse soorten amfibieën en reptielen (o.a. adder) te vinden. Een adder hebben we niet gezien tot onze spijt, maar wel een mooi afwisselend landschap, met prachtige oude bossen. Het was ook erg warm.

's Avonds gingen we bij de Chinees eten halen. Op de weg ernaar toe, bleek ineens een stuk weg afgezet, en moesten we omrijden. Het bleek dat er een inval was door de politie bij een illegaal drugslab in een oude boerderij.

's Avonds na het eten nog een stukje wandelen bij de Maasnielderbeek, rustig kijken naar alles wat er te zien was. We zagen de lucht steeds donkerder worden: niet lang daarna begon het te stortregenen.

Zondag 30 juni

We vertrokken naar het Natuurgebied Het Leudal (Gemeente Nunhem) waar excursieleider Hermien Hendriks op ons wachtte. Het Leudal is gelegen nabij het dorp Nunhem en wordt

gekenmerkt door een gevarieerd landschap met bossen, beekjes, heidevelden en stuifduinen. Het gebied kent een rijke diversiteit aan planten en dieren. En een bijzondere geologische ontstaansgeschiedenis: door de Leubeek en de Zelsterbeek zijn er grote hoogteverschillen in het gebied. In de bossen vind je onder andere eiken, beuken en naaldbomen, terwijl op de heidevelden diverse heideplanten groeien. Hermien hield een bijzonder boeiend verhaal over het gebied. Ze liet ons zien waar de Mierenleeuw zich verstopte en enkele bijzondere slijmzwammen

Opnieuw een prachtig weekeinde met gezellige mensen in schitterende natuurgebieden. Volgend jaar weer; dan in de omgeving van Winterswijk op 20, 21 en 22 juni 2025. Houd de aankondigingen op de website en in de CONVO in de gaten.

U-pas zaken

U-pashouders kunnen hun contributie bekostigen uit hun budget. U-pashouders die lid willen worden kunnen zich wenden tot de penningmeester: penningmeester@utrecht.knnv.nl. Om in aanmerking te komen voor een U-pas gelden voorwaarden t.a.v. het inkomen die vermeld staan in u-pas.nl. U kunt ook bellen met 088-600 6300

Boekenbestelservice KNNV

Raadpleeg de website van de KNNV-uitgeverij (knnvuitgeverij.nl) of de advertenties van de KNNV-uitgeverij in Natura om te bepalen wat je wilt bestellen. Informeer naar de prijs bij de afdeling Utrecht (het gaat om aanzienlijke kortingen). Stuur een email met de volledige bestelinformatie naar penningmeester@utrecht.knnv.nl

U ontvangt een factuur en zodra deze betaald is, worden de boeken besteld. De boeken kunnen worden afgehaald bij de penningmeester (woonachtig in Leidsche Rijn, Utrecht).

Kleurafwijkingen bij bloemen

door Frans Coolen
alle foto's: Frans Coolen

Je komt ze weleens tegen: witte bloemen van een soort die je alleen maar kent van helder gekleurde bloemblaadjes. Meestal betreft het bloemen die paars, lila, roze of rood gekleurd zijn. Heel af en toe treedt het ook bij gele bloemen op. Dit verschijnsel wordt bloemalbinisme genoemd. Albinisme kennen we als genetische mutatie die ervoor zorgt dat er niet genoeg pigment

in de huid, het haar en de ogen wordt aangemaakt. In het geval van bloemen betekent dit dat er geen pigment wordt aangemaakt in de bloemblaadjes. Hierdoor zijn de bloemblaadjes wit in plaats van gekleurd.

Bij bloemalbinisme zijn de kleurafwijkingen erfelijk. Dit betekent dat een nakomeling van een witvariant ook weer witte bloemen heeft. Als je een witvariant vindt, kun je er dus vanuit gaan dat je het jaar daarop, als de plant de winter heeft overleefd of zich heeft uitgezaaid, de witte bloemen weer zult aantreffen. In de sierteelt wordt dankbaar gebruikgemaakt van dit verschijnsel. Voorbeelden hiervan zijn Sering (*Syringa vulgaris*) en Vlinderstuik (*Buddleja davidii*). Van de Vlinderstruik kun je de witvariant niet alleen binnen, maar ook buiten tuinen en plantsoenen tegenkomen. Dat geldt in mindere mate ook voor de Kleine maagdenpalm (*Vinca minor*).

Vlinderstruik. Witte varianten komen vaak voor, maar ook tussentinten, zoals roze.

Nijmegen, 5 juli 2024

Kleine maagdenpalm in een tuin.

Europaweg, Vleuten, 10 maart 2024

Soms lijken soorten zoveel op elkaar dat de minder ervaren florist denkt dat er sprake is van 2 kleurvarianten in plaats van 2 soorten. Voorbeeld hiervan zijn Rode klaver (*Trifolium pratense*) en Witte klaver (*Trifolium repens*). In eerste instantie lijken ze sprekend op elkaar, maar als je ze nauwkeurig bekijkt, zie je dat ze op meer punten dan alleen de kleur van elkaar verschillen. Pal onder het bloemhoofdjes van de Rode klaver bevinden zich bijvoorbeeld altijd een paar groene blaadjes. Bij Witte klaver ontbreken die.

Bij een soort zoals de Gewone smeerwortel (*Symphytum officinale*) treedt kleurvariatie heel vaak op, en is de variatie op zich een kenmerk van deze soort. De eigenschap blijkt deels genetisch bepaald te zijn. De kleurvariatie wordt ook beïnvloed door de leefomstandigheden (licht, voedsel, zuurgraad) waarin de plant groeit.

Rode klaver en Witte klaver lijken oppervlakkig gezien sprekend op elkaar, maar het zijn verschillende soorten (links). Maar ook Rode klaver kan wit zijn (rechts).

Maximapark, Vleuten, 6 augustus 2024

Bermooievaarsbek (*Geranium pyrenaicum*)
Maximapark, Vleuten, 6 juni 2023

Muskuskaasjeskruid (*Malva moschata*)
Maximapark, Vleuten, 17 juni 2023

De bloemen van de Gewone smeerwortel kunnen per plant sterk van kleur verschillen, variërend van violet, roze tot wit.

Maximapark, Vleuten, 16 mei 2023

Afgelopen drie jaar ben ik foto's gaan maken van bloemen met kleurafwijkingen, die ik op wandel- en fietstochten tegenkwam. Vele ervan trof ik dicht bij huis aan (Vleuterweide, Maximapark). Je hoeft dus geen wereldreis te maken om deze speling van de natuur te zien. Ik heb niet gericht gezocht, het waren allemaal toevalstreffers. In dit artikel zijn de foto's van alle 'vondsten' weergegeven. De bij de foto's vermelde vindplaats en -datum betreft altijd de variant met de afwijkende kleur.

Gewone dophei (*Erica tetralix*)
Halsters laag Noord-Brabant, 2 juli 2023

Echte koekoeksbloem (*Silene flos-cuculi*)
Harmelen nabij de Bijleveld, 29 mei 2023

Wilde marjolein (*Origanum vulgare*)
Maximapark, Vleuten, 10 juli 2023

Wilde cichorei (*Cichorium intybus*)
Rijksstraatweg, De Meern, 15 augustus 2022

Akkerdistel (*Cirsium arvense*) met Gewone smalboktor (*Stictoleptura rubra*)
Puderbach Duitsland, 16 juli 2023

Vogelwikke (*Vicia cracca*)
Landschapsbaan, Vleuten, 9 oktober 2023

Gewone brunel (*Prunella vulgaris*)
Brederoplein, Utrecht, 2 juli 2024

Grote klaproos (*Papaver rhoeas*)
Harwich, Engeland, 19 juni 2024

Robertskruid (*Geranium robertianum*)
Utrechtse Heuvelrug, Vleuten, 15 juli 2024

Rode spoorbloem (*Centranthus ruber*)
Harwich, Engeland, 20 juni 2024

Gewone melkdistel (*Sonchus oleraceum*)
Harwich, Engeland, 19 juni 2024

Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*)
Driestruik, Roermond, 28 juni 2024

Zwarte toorts (*Verbascum nigrum*)
Maximapark, Vleuten, 25 juni 2024

Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*)
Meinweg, Roermond, 29 juni 2024

Soms zijn de kleurafwijkingen hagelwit, soms is een zweem van de oorspronkelijke kleur in de witte variant behouden. Dit is onder andere te zien bij het Rapunzelklokje, de Echte koekoeksbloem en de Zwarte toorts. Ook volwaardige tussenkleuren, zoals roze en lichtblauw, komen voor. In het Maximapark groeien exemplaren van de Beemdooievaarsbek (*Geranium sylvaticum*)

met drie kleurvarianten: blauw, wit en lichtblauw. Als je de drie varianten goed bekijkt, zie je dat er iets bijzonders aan de hand is. De kroonbladen van de blauwe bloemen zijn blauw, met uitzondering van de nerven in het kroonblad. Die zijn wit. De nerven van de witte bloemen zijn neutraal donker, maar de nerven van de lichtblauwe bloemen zijn blauw en de rest van het kroonblad is wit. Dit is genetisch gezien een complex verhaal.

Beemdoeivaarsbek in drie kleurvarianten
Maximapark, Vleuten, 16 juli 2024

Ook komt de 'omgekeerde' situatie voor. In dat geval zijn de bloemen meestal wit; slechts af en toe verschijnen gekleurde, meestal roze, exemplaren. Dit kan moeilijk albinisme genoemd worden. Mogelijk is het gestoeld op hetzelfde genetisch mechanisme als de kleurvariatie bij Smeerwortel, maar komt het wat minder vaak voor. Een duidelijk voorbeeld is Duizendblad (*Achillea millefolium*). Regelmatig zijn de bloemen hiervan roze gekleurd. Veel minder vaak tref je het aan bij Gewone berenklaau (*Heracleum sphondylium*). Ook hierbij zijn de varianten roze van kleur.

Duizendblad
Maximapark, Vleuten, 16 juni 2023

Gewone berenklaau
Maximapark, Vleuten, 16 juli 2021

Tot slot de Peen (*Daucus carota*) die naast witte bloemen ook voorkomt met roze bloemen, maar waarbij ook exemplaren voorkomen die in het begin (deels) roze zijn, en na verloop van tijd helemaal wit kleuren.

Peen, respectievelijk wit, roze en tijdelijk wit
Maximapark, Vleuten, 16 juli 2024

Zo alles op een rijtje gezet, komen kleurafwijkingen bij wilde bloemen regelmatig voor. Een ecologische betekenis lijkt dit verschijnsel niet te hebben, daarvoor komt het weer te sporadisch voor. Ik hou het erop dat de natuur speelt. Het zijn spellingen der natuur.

Activiteiten afgelopen periode

Libellenexcursie, 8 juni

Locatie Bloeyendael. Er waren 12 deelnemers. Het weer was redelijk, het had wat zonniger gekund. Sietze van Dijk begon met enige uitleg over libellen. De term 'libellen' wekt soms enige verwarring. De orde libellen (orde Odonata) bestaat namelijk uit twee suborden: de juffers (Zygoptera, hetgeen 'gelijkvleugeligen' betekent) en de 'echte' libellen (Anisoptera, hetgeen 'ongelijkvleugeligen' betekent). De 'echte' libellen worden meestal echter kortweg libellen genoemd. Na deze wat meer algemene informatie over libellen liet hij een grafiekje zien en hoe vaak ze in de periode van 1991-2014 voorkwamen: een afname van het Lantaarntje en een toename van de Grote keizerlibel.

Breedscheenjuffer
foto: Paul Damoiseaux

Daarna gingen we kijken wat we tegenkwamen. We zagen diverse Breedscheenjuffers. Juffers hebben een lang, dun achterlijf. In tegenstelling tot echte libellen hebben de vleugels van juffers alle vier dezelfde vorm. De vleugels worden in rust meestal langs of boven het achterlijf samengeklapt. De ogen zijn gevormd als een halve bol en zijn geplaatst aan de zijkanen van de kop. Bij juffers raken de ogen elkaar niet. Het was een boeiende excursie.

Tichelgaten Buren, 17 juni

Het was een mooie zonnige dag. We waren met 10 deelnemers. Het is een bekend gebied waar veel soorten orchideeën te zien zijn. Ook dit keer werden we niet teleurgesteld; het aantal Grote keverorchissen was aanzienlijk minder (wellicht ook omdat het later was). We zagen mooie Bijenorchissen, Rietorchissen, Vleeskleurige orchis en nieuw voor ons voor dit gebied de Hondskruid. Ook veel net in bloei komende Moeraswespenorchissen.

Natuurcollege vogels herkennen, 28 augustus

Vogels kijken is de laatste jaren erg in opmars. Maar...het herkennen van vogels valt niet altijd mee. Er zijn veel kenmerken waarmee je aan de slag kunt: grootte van de vogel, vorm van de snavel, de kleuren/tekening, de pootlengte, de houding bij het zitten, vorm van de vleugels, staart, het vliegbeeld, silhouet, waar zie je de vogel, geluid, de biotoop; om maar eens wat te noemen.

Linksboven met de klok mee: Waterhoen (bron: Saxifraga-Luc Hoogenstein), Patrijs (bron: Saxifraga-Ab H Baas), Fazant (bron: Saxifraga-Luuk Vermeer) en Meerkoet (bron: Saxifraga-Jan Nijendijk)

Ook deze keer hield KNNV-lid Luc de Bruijn een boeiend en humorvol verhaal, waarbij de 20 aanwezigen betrokken werden. Luc ging bij zijn lezing uit van een 12-tal categorieën van vogels, die hier voorkomen en die op elkaar lijken uitgaande van een of meer kenmerken. Zoals Fazant-Patrijs, Waterkip-Meerkoet. Hun onderscheidende uiterlijk of gedrag werd vaak met een filmpje of een geluidopname weergegeven. Alle soorten duiven passeerden de revue. Zo ook de spechten (met een mooi filmpje van Middelste bonte specht die zijn jong in de boom aan het voeren is) de mezen en de spechten. Ook uitgebreid aandacht voor roofvogels en uilen. Wist u dat er tegenwoordig meer dan 100 territoria van oehoes in Nederland zijn? En dat je in april en september kans hebt in verband met de trek op overvliegende Visarenden bij het Bert Bospad. De tijd was te kort, en het verhaal was nog lang niet klaar.

Luc de Bruijn geeft op 15 januari 2025 een lezing over Wintergasten.

Fiets/wandel excursie Hoorneboegse Heide, 26 augustus

Fietsend vanuit Utrecht naar Hilversum maakten we aan het eind wat omwegen vanwege oude bomen die over de wegen lagen

Hoorneboegse Heide
foto: Cockie Streng

door de storm van enkele dagen eerder. De 3 deelnemers begonnen met een kop koffie bij het verzamelpunt, de Egelshoek. We zagen een vrouwtje Roodborsttapuit. De heide stond mooi in bloei, er was niet al te veel gras. Zo nu en dan zagen we ook vlinders fladderen, vooral veel Hooibeestjes. Er waren nogal wat wandelaars die hun hond(en) uitlieten. De rups van de Veelvraat kruiste ons pad. We volgden de rode paaltjes maar gingen niet het bos in, vanwege de recente storm. We hebben vooral genoten van mooie panorama's, paarsgekleurd door de heide.

Verrassend was een zanderig en heuvelachtig gedeelte in de noordoosthoek: de Uilenbergjes. Het is een restant van een zandverstuiving. We kwamen ook langs enkele grafheuvels. Dankzij de app OsmAnd konden we gemakkelijk onze weg vinden en het laatste deel door het bos afsnijden.

Activiteiten komende periode

Zoals meerdere keren aangekondigd is de natuurhistorisch secretaris gestopt met haar werkzaamheden. Dat betekent o.a. dat op de plek in de CONVO geen aankondigingen van nieuwe activiteiten te vinden zijn.

Voor alle informatie over activiteiten (en dat is behoorlijk wat) wordt u maandelijks door de nieuwsbrief verwezen naar de website van KNNV afdeling Utrecht, utrecht.knnv.nl/

Agenda KNNV Utrecht
bron: utrecht.knnv.nl

Excursies op de 1e en 3e maandag van de maand

In 2023 hebben we met veel plezier de Heuvelrughike van Huizen naar Leersum gelopen. Mooie wandelingen over vooral onverharde wegen. In september 2024 zijn we begonnen met de eerste etappe van het Utrechtpad, een streekpad (SP 13) van in totaal 162 km.

Route Utrechtpad

bron: www.wandelnet.nl/wandelroute/589/Utrechtpad/overzicht

Utrechtpad, 2e etappe, 7 oktober

Odiijk-Cothen (13,5 km)

Deze etappe volgt de loop van de Kromme Rijn en voert deels over een oud jaagpad. Maak kennis met het moois dat de Kromme Rijnstreek te bieden heeft: van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, tot de fruitteelt, een grote verscheidenheid aan flora en fauna en statige landgoederen.

Datum: 7 oktober 2024 Tijd: 9:00 uur

Plaats: ontvangt u na aanmelding via utrecht.knnv.nl/agenda

De Groene Jonker, 21 oktober

De Groene Jonker verbindt de Nieuwkoopse Plassen met de Vinkeveense Plassen. In zomer en winter is het gebied een pleisterplaats en broedgebied voor weide- en moerasvogels. Het water is ondiep en wordt omringd door gras- en rietland. Doordat de waterstanden in de Groene Jonker meer natuurlijk zijn, is het gebied geschikt voor vogels die in de Nieuwkoopse Plassen minder ruimte krijgen. In veel Nederlandse moerasgebieden is sprake van een vast waterpeil. De waterstanden in de Groene Jonker wisselen per seizoen; hoog (dus nat) in de winter en laag (dus droog) in de zomer. Een natuurlijk waterpeil zorgt voor jonge, vitale rietlanden.

De bijzondere Purperreiger zoekt hierin zijn voedsel. In combinatie met overjarig riet kunnen hier op termijn ook andere moerasvogels zoals Roerdomp en Baardmannetje van profiteren. Er is een wandelroute van 4 km. Tijdens een vorig bezoek waren er vooral eendachtigen te zien. Vanaf de Groene Hartbank heb je mooi uitzicht over het hele gebied. Wintertalingen, met 't gele driehoekje op de achterflank van de mannetjes, en Smienten met hun kastanjekleurige kopjes zagen we op ondergelopen graslanden. Honderden Kuifeenden, Slobeenden, Tafeleenden

Roodborsttapuit

foto: Paul Damoiseaux

en Brandganzen op het open water. In de lucht een wolk Kieviten, even later neerstrijkend in een paar cm diep water. Grauwe ganzen ploeterend tegen de wind. Een eenzame (Gras)pieper. Kwetsbare en schuwe soorten - Roerdomp, Waterral en Porseleinhoen - weten zich hier tussen de soms tientallen natuurliefhebbers schuil te houden én hun jongen groot te brengen.

In de CONVO herfst-2018 is een uitgebreid interview te lezen met KNNV-lid Hermien van Slogteren, die destijds vanuit haar werk betrokken was bij de totstandkoming en de inrichting van dit gebied.

Datum: 21 oktober 2024, Tijd: 10:00 uur

Plaats: Parkeerplaats de Roerdomp Hogedijk 2-10, Zevenhoven

Opgeven via: utrecht.knnv.nl/agenda/

Utrechtpad, 3e etappe, 4 november

Cothen-Leersum (18,9 km)

Richting kasteel Rhijnestein en via de oude brink van Cothen, gaat de route tussen de fruitbomen door. De Kromme Rijn wordt vervolgd tot een prachtig rondje door het historische Dorestad en het goed bewaard gebleven kasteel Duurstede. Via de grienden en landgoed Broekhuizen wordt Leersum bereikt.

Datum: 4 november 2024 Tijd: 9:00 uur

Plaats: ontvangt u na aanmelding via utrecht.knnv.nl/agenda

Ochtend/wandelexcursie De Stulp en Camping De Zevenlinden, 18 november

Op deze ochtend gaan we een rustige wandeling maken in de mooie omgeving van Baarn. Het natuurgebied De Stulp is ook in dit jaargetijde interessant. De echte trektijd is weliswaar voorbij maar er kunnen bijzondere soorten zitten zoals Kruisbekken, spechten (mogelijk Zwarte specht), lijsters, Roodborsttapuit, Raaf en, als we echt geluk hebben en het al wat kouder is, mogelijk een Klapekster.

In elk geval een kans om er op uit te trekken en na een korte autorit een leuke ochtend buiten door te brengen. We wandelen over de Stulp en omgeving tot ca 13.00 uur.

NB: Het is een wandeling van ca 5 kilometer en een telescoop is zeker handig bij deze excursie.

Datum: 18 november 2024 Tijd: 9:30 uur

Plaats: ontvangt u na aanmelding via utrecht.knnv.nl/agenda/ (aanmelden vóór 16 november)

Utrechtpad, 4e etappe, 2 december

Leersum-Amerongen (13,6 km)

Vanuit Leersum klim je via een historische klinkerweg naar de Tombe van Nellesteijn, waarna je van een panoramisch uitzicht kunt genieten. Vervolg je weg langs de Leersumse Plassen en heidevelden waarboven roofvogels zweven, tot je de top bereikt van de Utrechtse Heuvelrug.

Datum: 2 december 2024 Tijd: 9:00 uur

Plaats: ontvang t u na aanmelding via utrecht.knnv.nl/agenda/

Leersumse Plassen

foto: Paul Damoiseaux

Vogelexcursie Arkemheen, 16 december

Arkemheen is een mooi gebied met zijn extreme openheid, het verkavelingspatroon en veenweidekarakter. Hierdoor maak je een grote kans op het zien van roofvogels. Een karakteristiek stoomgemaal aan de dijk en de rivier de Eem die door het gebied stroomt. In het noordelijke deel van Arkemheen is vrijwel geen boom of huis te bekennen, aan de horizon rijst de Zuiderzeedijk hoog op. Het is een bekend vogel- en eendengebied. Het is ook bekend door zeldzame planten zoals Valeriaan, Kattenstaart, Hemelsleutel en Pijlkruid. Tevens is het de perfecte broedplaats voor veel verschillende (weide)vogels. Het gebied Arkemheen-Eemland is door het Rijk aangewezen als nationaal landschap.

Datum: 16 december 2024 Tijd: 9.00 uur

Plaats: parkeerplaats van het bezoekerscentrum Arkemheen bij stoomgemaal Reijnout

Opgeven via: utrecht.knnv.nl/agenda/ (vóór 13 december)

Arkemheen

bron: www.de-veluwenaar.nl/2017/05/20/arkemheen-mooier-dan-ooit/

EuroBirdwatch 2024

Op zaterdag 5 oktober vindt de EuroBirdwatch van BirdLife International plaats. In ons land organiseert Vogelbescherming dit evenement, voor alweer de 29e keer. Samen met de uitstekende website www.trektellen.nl. Doel van de EuroBirdwatch is om aandacht te vestigen op het fascinerende fenomeen van de vogeltrek en draagvlak te creëren voor de bescherming van trekvogels. In meer dan dertig landen tellen die dag vele duizenden vogelaars de overvliegende trekvogels.

Aandacht voor vogels

De BirdWatch vestigt de aandacht op trekvogels en de gebieden die ze in Europa nodig hebben om bij te tanken voor hun reis. En het evenement maakt zichtbaar hoe groots het fenomeen vogeltrek is. Hierdoor draagt het evenement er hopelijk aan bij dat meer mensen enthousiast worden voor vogels en hun bescherming. In verschillende van de deelnemende landen is dat laatste namelijk hard nodig. In Nederland is de EuroBirdwatch daarnaast ook een uitstekende gelegenheid om het belang van ons land voor trekvogels nog eens voor het voetlicht te brengen in de pers.

De aantallen

Voor de EuroBirdwatch geldt de wet van de grote getallen. Vrijwel iedere editie gaat het in Nederland om honderdduizenden vogels, zoals in onderstaande tabel is te zien. Wel verschillen de aantallen trekvogels (en soorten) die op deze dag worden geteld nogal van jaar tot jaar. Dat ligt met name aan het weer. Maar de vogeltrek is hoe dan ook een waanzinnig fenomeen en de Birdwatch geeft een mooi inkijkje.

Top 10 2023		Top 10 2022		Top 10 2021	
Totaal: 340.500	Aantal soorten: 214	Totaal: 282.211	Aantal soorten: 199	Totaal: 961.903	Aantal soorten: 210
1. spreeuw	77.000	zandlijster	60.938	spreeuw	413.994
2. graspieper	64.000	spreeuw	35.917	graspieper	218.048
3. vink	42.000	vink	28.756	vink	152.876
4. sijs	28.250	boerenwaluw	25.824	boerenwaluw	22.475
5. bonte strandloper	21.271	koperwiek	22.438	kievit	12.641
6. kokmeeuw	10.710	kleine mantelmeeuw	22.346	kneu	12.509
7. grauwe gans	10.569	graspieper	13.444	gaai	10.628
8. aalscholver	9.081	grauwe gans	6.887	grauwe gans	10.133
9. kievit	8.154	aalscholver	5.988	kokmeeuw	9.846
10. boerenwaluw	6.876	kokmeeuw	5.061	aalscholver	7.289

De stand van EuroBirdwatch 2023 (en de resultaten van twee voorgaande jaren)

bron: www.vogelbescherming.nl/help-mee/kom-zelf-in-actie/tel-mee/euro-birdwatch

Meer dan 150 telposten in het hele land

In ons land zijn het vooral (vele honderden) vrijwilligers die tijdens de EuroBirdwatch - in het hele land - trekvogels tellen op meer dan 150 telposten. Vogelwacht Utrecht telt gedurende de trek iedere zaterdagmorgen in de Bilt bij de Jacobssteeg.

Indien onbestelbaar retour: Beethovenlaan 21, 3533 ER Utrecht

Oplossing 'Wat is dit?'

Bijzondere vondst in een sloot bij Castellum Hoge Woerd: een kledingstuk, een kletsnatte sweater met capuchon (hoodie). De vondst is na determinatie gedeponerd in de dichtstbijzijnde prullenbak.

Activiteiten in Vogelvlucht

7 oktober	Utrechtpad etappe 2
21 oktober	De Groene Jonker
4 november	Utrechtpad etappe 3
18 november	Excursie De Stulp
2 december	Utrechtpad etappe 4
16 december	Vogelexcursie Arkemheen

Voor elke excursie is een aanmeldingsformulier op utrecht.knnv.nl/agenda/

Wijziging van naam en logo

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging is niet meer. De naam is veranderd in Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging, de statutaire naam.

De KNNV afdeling Utrecht heet dus nu: Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging – Utrecht. In het dagelijkse gebruik wil de vereniging 'Natuurvereniging KNNV' genoemd worden.

En bij zo'n besluit horen natuurlijk nieuwe logo's!

De CONVO is de periodiek van de afdeling Utrecht van de KNNV en verschijnt vier keer per jaar. Sluitingsdatum kopij voor de volgende CONVO: **14 november 2024**. Kopij aanleveren via redactie@utrecht.knnv.nl

Een abonnement op de CONVO zonder lidmaatschap kost €13,00 per jaar (na 1 februari 2024: €14,50).

Contributie/lidmaatschap 2024: Gewoon lid: € 33,75 (na 1 februari 2024: €35,25); huisgenootlid: € 14,00 (na 1 februari 2024: €15,50); jeugdlid*: € 20,00 (na 1 februari 2024: €21,50) te voldoen op rekening NL96INGB0000512683 t.n.v. Kon. Ned. Natuur Ver. Afd. Utrecht. Vanaf 1 oktober 2024 bedraagt de contributie €7,75 tot het einde van het kalenderjaar. U-pashouders kunnen hun contributie geheel of gedeeltelijk voldoen uit hun budget. Opzegging van het lidmaatschap vóór 1 november. Leden van de KNNV zijn bij activiteiten van de KNNV verzekerd tegen persoonlijke aansprakelijkheid.

Wil je de verenigingstelescoop voor maximaal 3 weken lenen, neem dan contact op met beheerder Leo Thijssen:

ljm.thijssen@casema.nl

*Het jeugdlidmaatschap geldt tot en met het kalenderjaar waarin men 31 wordt.